

Jaarstukken 2023

Programma 6

Beheer openbare ruimte

Visie

De openbare ruimte is van ons allemaal. Het moet een plek zijn waar je in een aantrekkelijke omgeving op een comfortabele manier kan verblijven, mensen kan ontmoeten of naar een evenement gaat. Er moet ruimte zijn voor water en groen, natuur, sport en spel, klimaatadaptieve maatregelen, energietransitie en mobiliteit. Een nieuwe circulaire economie en gezonde en meer natuurinclusieve stad en dorpen hebben invloed op het gebruik, de inrichting en het beheer van onze leefomgeving. Purmerend groeit. Meer inwoners en woningen betekent dat er meer druk op de openbare ruimte ontstaat: zowel onder- als bovengronds wordt het steeds voller. Dit vraagt om een efficiënte inrichting van de openbare ruimte met een bijpassend beheerniveau.

Doelen en activiteiten

De openbare ruimte wordt gebruikt door alle inwoners en bezoekers van Purmerend. De openbare ruimte, die schoon, heel, veilig, en zoveel als mogelijk groen is, richten we zo in dat we voorbereid zijn op klimaatverandering. We werken door middel van integraal beheer toe naar minimaal kwaliteitsniveau B binnen alle vakdisciplines. We streven naar een toekomstbestendige en fijne leefomgeving van en voor iedereen. Daarbij werken we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het beheren van de openbare ruimte betekent het in stand houden van de bestaande situatie, maar vanwege de veranderende behoeftes zijn de beheerders ook steeds meer betrokken bij ontwikkeling, (her)inrichting en realisatie van de openbare ruimte. Dat doen we in de geest van de Omgevingswet, waarbij naast ontwikkeling ook doelmatig beheer en gebruik van onder meer de openbare ruimte aan de orde is. Door de onderhoudsplanning van de verschillende vakdisciplines op elkaar af te stemmen, zorgen we ervoor dat we zowel onder- als bovengronds zoveel mogelijk efficiënt werken.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan

Integraal beheer en onderhoud

We willen een functionele, veilige, toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving en richten deze evenwichtig, klimaatadaptief en duurzaam in en beheren deze ook zo. We geven uitvoering aan het integraal beheerplan waarin beschreven is hoe we naar minimaal kwaliteitsniveau B gaan in de komende jaren.

- In alle vakdisciplines kijken we naar mogelijkheden om te verduurzamen en innoveren, qua materiaal en werkwijze en passen deze toe in de uitvoering van onze projecten.
- Er zijn diverse grote onderhoudsprojecten integraal uitgevoerd waaronder de reconstructie van de Verzetslaan-Zuid, met samenwerking tussen de disciplines wegen, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties. Ook is de Zuiderweg heringericht.
- In Wheermolen-Oost is de integrale herinrichting van de Henri Dunantstraat en de Dr. Albert Schweitzerlaan gedaan waarin de riolering is vernieuwd en de straten zijn heringericht.

- Er is groot onderhoud aan de verharding uitgevoerd van de Aziëlaan, Eufraatlaan, Westerweg, Middenweg, Karekietpark en Weeshuissteeg.
- De rioolvervangings in Overwhere-Zuid is in uitvoering en de integrale rioolvervangings in Overwhere-Noord is in voorbereiding
- Er is onderhoud uitgevoerd aan 15 bruggen en 25 fiets-voetgangersbruggen zijn vervangen. Tevens is 3.700 meter beschoeiing vervangen.
- Het gemaal Mercuriusweg is geheel gerenoveerd, een aantal gemalen zijn energiezuiniger gemaakt. In de Beemster zijn 60 minigemalen geheel gerenoveerd.
- In Purmerend zijn 520 lichtmasten voorzien van LED verlichting
- Er zijn ongeveer 3.500 meldingen over openbare verlichting en 1.500 meldingen over verkeersborden afgehandeld. Op het gebied van onderhoud Wegen zijn circa 2050 meldingen afgehandeld, op Riolerings & gemalen circa 1200 meldingen, Bomen circa 2050, Groen circa 1150 meldingen en Graffiti 200 meldingen.
- Het Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS) uitgebreid met de parkeergarage Stadhuisplein.

Groen

We zetten het ingezette cyclisch onderhoud in het groen voort en verbeteren de biodiversiteit, natuurinclusiviteit en groei- en leefomstandigheden voor de bomen. We geven daarvoor uitvoering aan het Groenplan en het Bomenplan.

- We kijken kritisch naar waar we wel of niet intensief maaien. Hiermee houden we vast aan het stimuleren van de biodiversiteit, maar kijken we tegelijk ook waar we de beeldkwaliteit in de openbare ruimte kunnen verbeteren. We maaien de zichthoeken bij kruisingen, rotondes, oversteekplaatsen met ruw gras vaker.
- In lijn met het Parkenplan worden acht parken tot 2040 opgewaard. In 2023 is gestart met de realisatie van het Kooimanpark en de voorbereidingen voor Park de Noord.
- Ruim 21.500 planten ingeboet op plaatsen waar kale plekken in de bestaande plantvakken waren ontstaan.
- Tijdens de Tulpenparade in het voorjaar sierden ruim 20.000 tulpen de straten, pleinen en winkelcentra.

Buiten de tulpenroute is er circa 1.400 meter aan bollen in gazons gezet.

- Ongeveer 10.350 boomveiligheidscontroles zijn uitgevoerd.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is essentieel om te waarborgen dat Purmerend in fysiek, sociaal en economisch opzicht aantrekkelijk blijft voor inwoners, bedrijven en bezoekers. De nieuwe openbare ruimte wordt klimaatadaptief ingericht om schade en overlast als gevolg van extreme buien, hitte, droogte/ bodemdaling en overstromingen zoveel mogelijk te beperken.

- De basisveiligheidsniveaus klimaatbestendige nieuwbouw die van toepassing zijn op de openbare ruimte zijn verankerd in het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR).
- In Wheermolen-Oost is een deel van de wijk opnieuw ingericht. Om de omgeving aan te passen aan het veranderende klimaat, is waterberging onder de weg mogelijk gemaakt door middel van een waterbergende wegfundering.
- De meeste klimaatadaptieve maatregelen zijn relatief nieuw, zoals de waterbergende weg in Wheermolen-Oost. De komende jaren wordt gemonitord op functionaliteit en onderhoud.

- Vanwege het extreem natte najaar moest het planten van bomen worden uitgesteld tot later in het plantseizoen (2024).

Belangrijk om te weten

Klimaatadaptatie

In 2023 hadden we te maken met weersinvloeden die een impact hebben gehad op het beheer van de openbare ruimte. Purmerend noteerde een landelijk record voor de hoogste lokale jaarsom neerslag ooit gemeten, met circa 1435 mm aan regen. Dit zorgde onder andere voor een overstroming van de parkeergarage van het Triton. Daarnaast hebben stormen zoals Ciarán en Poly, in combinatie met een natte en slappe bodem, veel schade veroorzaakt aan verschillende elementen in de openbare ruimte, zoals bomen, hekwerken, bestrating, lantaarnpalen, verkeersborden, gazons en speeltoestellen. Eén en ander heeft tot een flinke stijging in het aantal bewonersmeldingen geleid, binnen de gemeente bekend als Melding Openbare Ruimte (MOR). Voor de discipline Riolerings & Gemalen was er een stijging van 85,6% ten opzichte van 2022 en voor de discipline Bomen een stijging van 106,3% ten opzichte van 2022. Er is breed ingezet op het snel weer veilig maken van de stad.

Risico bedrijfsvoering

De komende jaren zal het risico in de bedrijfsvoering voornamelijk liggen in de stijgende materiaalkosten, maar ook de energie-, brandstof- en loonkosten. Tevens is er gebrek aan voldoende interne en externe capaciteit. Dit kan effect hebben op de snelheid en kwaliteit van het beheer en onderhoud in de gemeente.

GRP

Het gemeentelijk beleid geeft invulling aan de zorg voor afvalwater, hemelwater en grondwater en is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Het gezamenlijke regionaal (ZaanstreekWaterland) GRP is in afrondende fase. Het GRP heeft een regionaal deel en een gemeente specifiek deel. Daarnaast is het geactualiseerde Grondwaterbeleidsplan ook in de afrondende fase en wordt samen met het GRP in 2024 ter vaststelling aangeboden aan de raad.

De gemeente Purmerend, het Waterschap (HHNK), PWN en de gemeenten in de regio ZaanstreekWaterland werken intensief samen bij het invullen van watertaken. We hebben mede daardoor de verwachte kostenstijging en personele kwetsbaarheid beperkt en de kwaliteit van het beheer verhoogd. Deze samenwerking in de waterketen is eind 2020 verlengd met 10 jaar om samen verder te verbeteren en effectief in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Om dit te borgen wordt het volgende Gemeentelijk Rioleringsplan (of Programma water en riolering genoemd onder de Omgevingswet) weer in de samenwerking opgesteld.

De riolering wordt planmatig geïnspecteerd. De frequentie is afhankelijk van de leeftijd, de functie en de resultaten van eerdere inspecties. Tegelijk met de inspectie wordt het riool gereinigd. De inspectie wordt beoordeeld en indien nodig wordt er herstel uitgevoerd. Straatkolken worden jaarlijks gereinigd en geïnspecteerd. Ook hiervan worden geconstateerde gebreken hersteld.

Duurzaamheid

We maken een duidelijke koppeling van duurzaamheid in relatie tot de openbare ruimte. Een groot aantal duurzaamheidsmaatregelen is zichtbaar of aanwezig in de openbare ruimte: maatregelen

rondom de energietransitie (stadsverwarming, zonnepanelen, windenergie, geo- en aquathermie), klimaatadaptatie en duurzame mobiliteit (laadpalen en deelauto's). Daarnaast is er ook aandacht voor het gebruik van duurzame materialen, hergebruik van materialen en een duurzame manier van werken bij de verschillende vakdisciplines. De duurzaamheidsagenda wordt vernieuwd en verbreed, hierin zullen maatregelen in de openbare ruimte duidelijk terugkomen en integraal op elkaar worden afgestemd.

Wegenoverdracht Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier (HHNK)

Het HHNK is voornemens alle wegen en het wegbeheer over te dragen aan gemeentes en zich te richten op de eigen watertaak. Er wordt samen met de regiogemeentes (Waterland, Wormerland, Edam-Volendam, Landsmeer) gewerkt aan het opstellen van uitgangspunten voor het maken van de businesscase voor overdracht van de wegen. Pas als er overeenstemming is over de uitgangspunten wordt een businesscase uitgewerkt. Op basis hiervan wordt bekeken in hoeverre de overdracht van de wegen wenselijk is of niet. En zo ja, onder welke voorwaarden dit plaats moet vinden.

Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR)

Als gemeente zijn we duidelijk over hoe we de openbare ruimte inrichten om deze goed te kunnen beheren. We zorgen voor een actueel HIOR waarin de laatste wet- en regelgeving is verwerkt ten behoeve van externe partijen die zich bezighouden met ontwikkeling of (her)inrichting van de openbare ruimte. Dit document wordt jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd.

Parkenplan

In de parken komen meerdere zaken samen zoals spelen, recreëren, evenementen, klimaatadaptatie en ecologie. Het beheer van de parken verdient de komende jaren extra aandacht.

Wat heeft het gekost

PGRo6	Realisatie 2022	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 bijgesteld	Realisatie 2023	Afwijking
Lasten	-29.688	-30.197	-37.886	-33.803	4.083
Baten	10.521	11.019	12.954	12.879	-75
Saldo	-19.167	-19.178	-24.932	-20.924	4.008

Het programma Beheer openbare ruimte heeft per saldo een voordelige afwijking van € 4.008.000. Dit komt door € 4.083.000 lagere lasten en € 75.000 lagere baten. De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen beleidsveld Beheer openbare ruimte

BVo61 Beheer openbare ruimte	Lasten	Baten
Hogere doorberekening veegdienst		
De doorberekening van de kosten straatreiniging zijn € 174.000 hoger dan begroot, waarvan 1/3 deel ten gunste komt van afvalbeheer en 1/3 deel ten gunste van rioolbeheer.	-174	

BVo61 Beheer openbare ruimte	Lasten	Baten
Hogere lasten calamiteiten groen		
Als gevolg van de zomerstorm Poly komen we op het calamiteiten budget € 127.000 tekort. De werkzaamheden zijn hoger uitgevallen dan in eerste instantie werd ingeschat en gemeld in de Najaarsnota 2023.	-127	
Hogere lasten electra openbare verlichting		
Er is sprake van hogere lasten electra van € 190.000 voor de openbare verlichting als gevolg van de hogere tarieven van HVC Kringloopenergie (structureel effect).	-190	
Hogere lasten regulier onderhoud groen		
De hogere lasten van het reguliere onderhoud groen van € 122.000 zijn als volgt te verklaren. Vanwege klimatologische omstandigheden en de levensvatbaarheid van planten wordt er naar alternatieven gezocht om de wijken toch groen te houden door bijvoorbeeld het plaatsen van bloem- en plantenbakken. Daarnaast wordt er groen onderhouden, dat vanuit politiek oogpunt gesteld is, waarvoor nog geen budget beschikbaar is zoals bijvoorbeeld de tulpenroute. De areaaluitbreidingen in de Beemster (Nieuwe Tuinderij Oost en de Keyser) zijn nog niet begroot in 2023, echter zijn hier al wel werkzaamheden voor verricht.	-122	
Lagere baten rioolaansluitingen nieuwbouw		
Er is sprake van € 125.000 lagere baten voor de rioolaansluitingen nieuwbouw als gevolg van vertraging in nieuwbouw projecten.		-125
Lagere beheerskosten riolering		
De lagere beheerskosten riolering van € 451.000 betreffen hogere inspectiekosten voor de gemengde rioolstelsels van € 159.000, uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan riolering en gemalen voor € 444.000 en lagere kosten baggeren voor € 166.000.	451	
Lagere doorbelaste loonkosten riolering		
Er is sprake van lagere doorbelaste loonkosten van € 161.000 met name door niet ingevulde vacatures. Het is moeilijk om aan gekwalificeerd personeel te komen om de vacatures in te vullen.	161	
Lagere lasten projecten beheer en onderhoud		
Lagere lasten van € 4.721.000 op projectmatige werkzaamheden aan het beheer van de openbare ruimte (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte/ IBOR). Dit zijn projecten met een bijdrage uit het lopende beheerbudget waarvan de aanvang of de afronding in 2023 niet kon worden gerealiseerd. Uitvoering vindt plaats in 2024 of later. Het betreft projecten wegen (€ 2.460.000), kunst- en waterwerken (€ 1.594.000), groen en bomen (€ 340.000) en overige disciplines (€ 327.000). Voorgesteld wordt dit budget van € 4.721.000 toe te voegen aan de reserve instandhouding openbare ruimte.	4.721	
Lagere onttrekking voorziening rioolheffing		
De onttrekking aan de voorziening rioolheffing is inclusief de nacalculatie op btw en overhead € 482.000 lager dan begroot. Eerder was de raming van de onttrekking aan de voorziening rioolheffing bijgesteld tot € 648.000. Per saldo wordt er € 166.000 onttrokken aan de voorziening rioolheffing.	-482	
Diverse		
Afwijkingen individueel lager dan € 100.000.	-155	50
Totaal	4.083	-75

Reserves

Bestemmingsreserve instandhouding openbare ruimte

Ter egalisatie van de uitgaven voor de uitvoering van het integrale beheerplan openbare ruimte (IBOR) is de bestemmingsreserve instandhouding openbare ruimte in 2022 ingesteld. Per jaareinde 2022 was € 2.358.753 beschikbaar in de reserve instandhouding openbare ruimte. Hiervan is in 2023 € 1.876.689 onttrokken voor uitvoering van projecten. Bij de Najaarsrapportage is € 3.300.759 geraamd als dotatie aan de reserve instandhouding openbare ruimte. Per jaareinde zijn de lagere lasten van € 4.720.984 van de projecten, waarvan de start of afronding in 2023 niet kon worden gerealiseerd, toegevoegd aan de reserve instandhouding openbare ruimte. Het saldo van de reserve instandhouding openbare ruimte bedraagt ultimo 2023 € 8.503.807.

Voorzieningen

Voorziening gemeentelijke watertaken

Per jaareinde 2022 was € 2.559.391 beschikbaar in de voorziening gemeentelijke watertaken. Dit betreft met name een saldering van doorgeschoven werk uit voorgaande jaren. Als gevolg van het resultaat op het product riolering is in 2023 per saldo € 166.438 onttrokken aan de voorziening gemeentelijke watertaken. Het saldo van de voorziening gemeentelijke watertaken bedraagt per einde 2023 € 2.392.953.

Voorziening onderhoud begraafrechten

Per jaareinde 2022 was € 1.328.000 beschikbaar in de voorziening onderhoud begraafrechten ter egalisering van meerjarig afgekochte begraafrechten en afkoopsommen onderhoud. In 2023 is er wegens afkoopsommen € 213.000 toegevoegd aan de voorziening en is er € 234.000 onttrokken aan de voorziening. De stand van de voorziening is per einde 2023 € 1.307.000.

Investeringen

Krediet 7100221002- renovatie Aula begraafplaats van € 350.000 is zonder uitgaven afgesloten per jaareinde. De gemeente heeft het voornemen om de Aula niet te renoveren maar te verkopen.

Programma 7

Ruimtelijke ordening

Visie

In de stad Purmerend en werelderfgoed Beemster is een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving uitgangspunt voor iedereen, met een goede balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven. Daarbij jaagt de gemeente zelfstandig en samen met initiatiefnemers ontwikkelingen aan en worden Beemster kernwaarden bewaakt en beschermd. Gemeentelijke inspanning en mate van (rechts)zekerheid, die we de inwoners en bedrijven (kunnen) bieden, wordt per situatie bepaald en eigen kracht van de gemeenschap proberen we nadrukkelijk ook aan te boren. Het toekomstgerichte programma Purmerend 2040 is ook in de komende jaren essentieel onderdeel van de inzet. We bouwen voort aan onze positie in en bijdrage aan de regio. Samen met onze partners werken we, onder andere vanuit de verstedelijkingsstrategie, verder aan de ruimtelijke ontwikkeling van de MRA en de rest van de regio.

Doelen en activiteiten

We bouwen verder aan een complete en compacte stad en vitale dorpen vanuit doelstellingen en ambities die toekomstgericht zijn en/of worden bepaald vanuit de paraplu van Purmerend 2040. We doen dat in de geest van de (nieuwe) Omgevingswet. We benaderen onze inwoners en ondernemers met een welwillende en constructieve houding. We hebben te maken met veel opgaven onder andere op het gebied van wonen, werken, klimaat, mobiliteit en energie. We brengen deze met elkaar in verbinding, zoeken daarin de juiste balans en vertalen deze in gebieds- en locatieontwikkelingen.

Daarin maken we onderscheid tussen drie grote clusters: het sleutelgebied – bestaande stad (w.o. de binnenstad) de Oostflank en de Westflank. In deze clusters vinden verschillende (gebieds)ontwikkelingen plaats waar nieuwe woningen, werkplekken, wegen en voorzieningen worden gerealiseerd die bijdragen aan de ambities en doelen die zijn gesteld in o.a. de woonvisie, het mobiliteitsplan en de kantorenvisie. De drie clusters zijn complementair aan elkaar, kennen elk hun eigen invulling, dynamiek en fasering. Zo ligt de focus in de Westflank op de uitvoering van de dorpsontwikkelingsvisies en wordt in het sleutelgebied uitvoering gegeven aan stedelijke ontwikkelingen. Tezamen dragen ze bij aan een complete gemeente.

Als gemeente staan we voor het algemeen belang. De ontwikkelingen en werkzaamheden hebben invloed op onze wijken, buurten en dorpen Participatie vinden we daarom belangrijk. De daartoe te maken afwegingen worden tijdig aan de gemeenschap voorgelegd en zijn transparant, uitlegbaar en navolgbaar voor elke burger. Tegelijkertijd is daarbij geen sprake van: 'u vraagt, wij draaien'.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan

We bouwen verder aan een complete en compacte stad en vitale dorpen vanuit doelstellingen en ambities die toekomstgericht zijn en/of worden bepaald vanuit de paraplu van Purmerend 2040.